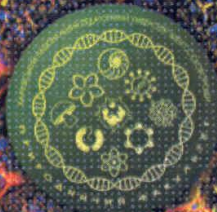

Міністерство освіти і науки України

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С.Сковороди, природничий факультет

Akademia Pomorska w Słupsku
Instytut Biologii i Ochrony Środowiska

II Міжнародна науково-практична конференція

ПРИРОДНИЧА НАУКА І ОСВІТА: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

20-21 вересня 2019

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

Харків 2019

3. Некос В.Ю., Некос А.Н., Сафранов Т.А. Загальна екологія та неоекологія : підручник. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. 596 с.
4. Курняк Л.М. Екологічна культура: поняття та формування. Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій університету України. 2015; № 10. С. 48–51.
5. Пруцакова О.Л. Сутність та види екологічної компетентності особистості. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. Зб. наук. праць. Київ, 2005; Вип.8. С. 16–19.

Голуб Н.М.

РЕАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ В РОБОТІ З ДІТЬМИ, ЯКІ МАЮТЬ ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ДО РЕАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ В РОБОТІ З ДІТЬМИ, ЯКІ МАЮТЬ ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ДО ШКОЛИ І ТРУДНОЩІ В НАВЧАННІ

*Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
e-mail: nataly.golub@ukr.net*

Golub N.M. IMPLEMENTATION OF PERSONALITY-ORIENTED APPROACH TO WORKING WITH CHILDREN WHO HAVE PROBLEMS OF ADAPTION TO SCHOOL AND DIFFICULTY IN LEARNING. In the process of determination of readiness of the child to school, it's need to aware his basic health indicators. Temporary learning difficulties may be associated with the morpho-functional immaturity of the child or social factors. There is also a special category children with developmental disabilities and, accordingly, with special educational needs. On this basis personality-oriented approach becomes one of the main principles of the organizing of education.

Key words: *children with problems of adaption to school and difficulty in learning, children with special educational needs, personality-oriented approach.*

Діти, що мають вступити до школи, цілком по-різному підготовлені до включення їх у процес шкільного навчання. І це пов'язано не тільки з тим, який обсяг знань, умінь, навичок отримали вони в дошкільний період свого дитинства, але і зі станом їхнього здоров'я, низкою соціальних факторів, що впливали на їхній розвиток.

Початок навчання в школі є переломним моментом у житті дитини. Перехід до обов'язкової учбової діяльності пов'язаний із розвитком у неї довільних психічних процесів, формуванням нових стереотипів поведінки, елементарних навичок самоконтролю.

Виключно важливим при визначенні готовності дитини до навчання у школі стає виявлення стану її фізичного та психічного здоров'я, відповідності її розвитку основним показникам медико-біологічної та функціональної норми.

Щодо психічної сфери, то основними складовими готовності дитини до шкільного навчання є достатній розвиток у неї пізнавальних функцій

(сенсомоторних, мнестичних, сформованого наочного та основ словесно-логічного мислення, мовлення), соціально-комунікативних умінь, а також досягнення нею певного рівня особистісного розвитку, в якому важливого значення набуває мотиваційний фактор, що включає пізнавальні та соціальні мотиви навчання (Л. Артемова, А. Богуш, Л. Божович, Н. Гавриш, Г. Лаврентьєва, В. Котирло, К. Крутій, О. Проскура, О. Савченко та ін.).

У сучасних соціально-економічних умовах в Україні збільшується чисельність дітей, які вже на момент вступу до школи мають відхилення у стані здоров'я. Розлади нервової системи в дитячого населення займають одне з перших місць серед неінфекційних захворювань. Навіть незначне порушення нервової системи в ранньому дитинстві може призвести до дезінтеграції структур мозку і, відповідно, до парціальних порушень формування в дитини низки психічних функцій. На момент вступу до школи така дитина незріла, не готова до навчальної діяльності, що, відповідно, може спричинити її неуспішність у навчанні та шкільну дезадаптацію.

Слід зазначити, що серед учнів початкових класів неухильно збільшується відсоток дітей, які мають недоліки мовлення, недорозвинення інших вищих психічних функцій. Такі порушення часто обумовлені перинатальною та ранньою постнатальною патологією ЦНС. Здебільшого такі недоліки не включені у синдроми нервово-психічних захворювань і не визначаються як тяжкі. Через це на них не завжди своєчасно звертають увагу батьки й учителі. Але ж саме недорозвинення усного мовлення, несформованість у дитини в достатній мірі сенсорних, моторних та інших функцій може спричиняти в подальшому значні утруднення у формуванні процесів читання, письма, арифметичних навичок.

Нерідко певні шкільні труднощі дитини пов'язані з несприятливими умовами її виховання в родині. Саме через соціальну та педагогічну занедбаність діти нерідко потрапляють у категорію учнів з труднощами в навчанні та адаптації до умов шкільного життя. Іноді буває й так: батьки, піклуючись про розвиток дитини, починають готувати її до школи заздалегідь, у певних ситуаціях замінюючи необхідні для дитини ігри та дитячі розваги заняттями, що подібні до шкільних. Якщо ті завдання, що пропонуються дитині, не виявляються посильними та цікавими для неї, не відповідають можливостям та актуальному стану розвитку її ЦНС, то несуть у собі певні фактори ризику. Негативним наслідком може бути гальмування інтересу дитини до процесу навчання, що в подальшому утруднюватиме її адаптацію до шкільних умов.

У будь-якому разі, при вступі до школи і зміні образи життя дитини навантаження на її центральну нервову систему значно підвищується. У деяких дітей це може спричиняти перенапруження механізмів психофізіологічної адаптації, викликати стресовий стан. Практично у кожному першому класі є діти, які за станом свого здоров'я та особливостями попереднього розвитку ще не досягли морфофункціональної зрілості. Низька толерантність до психоемоційних навантажень спричиняє в них утруднення у процесі навчання, знижує інтерес до оволодіння шкільними знаннями, вміннями, навичками, а іноді викликає відхилення в поведінці.

Значної уваги в загальноосвітній школі потребують діти з вадами фізичного та/або психічного розвитку, яким необхідні особливі умови для задоволення їхніх освітніх потреб. Такі діти часто мають труднощі в самообслуговуванні, пересуванні й навіть у контролі за своєю поведінкою. Їм необхідна кваліфікована психолого-педагогічна допомога для включення їх у процес навчання та спілкування з однолітками. Зазначена категорія дітей потребує створення для них спеціального корекційно-розвивального освітнього середовища, у якому навчально-виховний процес поєднується із корекційно-розвивальною роботою та соціальною підтримкою таких учнів.

При організації навчання та виховання кожної дитини, яка має будь-які труднощі, необхідно враховувати стан її уваги, гностичних, мнестичних, мисленнєвих процесів, моторних функцій, рівень сформованості основних компонентів навчально-пізнавальної діяльності, обсяг наявних у неї знань, умінь, навичок, а також особливості її емоційно-вольової та мотиваційної сфер.

При подоланні утруднень дітей у процесі навчання, особливо першокласників, які тільки адаптуються до шкільних умов, необхідно: стимулювати пізнавальну та мовленнєву активність дітей, підбираючи для виконання ними різноманітні види завдань; варіювати завдання з урахуванням можливостей і особливостей кожного конкретного учня, чітко визначати необхідний обсяг педагогічної допомоги дитині у випадку її утруднень; ретельно відпрацьовувати з дітьми алгоритм операцій і дій при формуванні в них певних умінь та навичок, особливо загальнонавчальних.

Особистісно-орієнтований підхід має спиратися на позитивні риси характеру та інші особистісні ресурси дитини, що можуть сприяти її адаптації до школи, підвищенню успішності в навчанні.

Розробка навчальної та корекційно-розвивальної програм для дитини з особливими освітніми потребами має бути результатом комплексного її обстеження, а реалізація завдань, зазначених у програмі, результатом командної роботи фахівців, що забезпечить необхідний для неї психолого-педагогічний супровід. Виключно важливо спиратися на особистісно-орієнтований підхід під час формування в дитини із порушенням психофізичного розвитку навчально-організаційних, навчально-інтелектуальних, навчально-інформаційних умінь і навичок, тобто тих загальнонавчальних умінь і навичок, які найбільшою мірою сприятимуть підвищенню її успішності в навчанні.

Отже, пріоритетом сучасної школи стає завдання максимально повного задоволення освітніх потреб дітей і підлітків. Виключно важливою засадою організації й проведення у школі навчально-виховної роботи стає принцип врахування індивідуальних особливостей кожної дитини. Дітям із тимчасовими труднощами у навчанні необхідна підтримка і допомога педагога в окремих дидактичних ситуаціях, виховання та навчання дітей з особливими освітніми потребами передбачає цілий комплекс заходів із розробкою для кожного такого учня індивідуального плану розвитку в нього навчально-пізнавальної діяльності.

Особистісно-орієнтований підхід у роботі з дітьми, що мають тимчасові або стійкі труднощі у навчанні, потребує поєднання традиційних та інноваційних

методів і прийомів навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи, створення максимально сприятливих умов для самореалізації кожної дитини.

Список використаних джерел

1. Голуб Н. М. Індивідуальний підхід у роботі з молодшими школярами, які мають труднощі в навчанні «Роль освіти у сталому розвитку гірського регіону». Збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції. (Івано-Франківськ, 20–22 вересня 2017 року.). Івано-Франківськ. 2017. С.17–18.
2. Голуб Н.М. Особистісно-орієнтований підхід до дітей із порушеннями психофізичного розвитку як умова розбудови інклюзивного освітнього середовища «Педагогіка здоров'я» Збірник наук. праць VIII Всеукраїнської наук.-практ. конф. За заг. ред. акад. І.Ф. Прокопенка. Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2018. С. 670–672.

Гончаренко Я.В., Денисова О.С., Джапарова Г. **SYRINGA VULGARIS L. В ОЗЕЛЕНЕННІ БОТАНІЧНОГО САДУ ХНПУ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ**

*Харківський національний педагогічний університет
Імені Г.С. Сковороди, м. Харків
e-mail: janina6962@gmail.com*

Honcharenko Ya. V., Denisova O.S., Dzhaparova G *SYRINGA VULGARIS L. IN PLANTING GREENERY OF BOTANICAL GARDEN H.S. SKOVORODA KHNPU*. Extensive cultivation and hybridization of *Syringa vulgaris* have led to 2,300 varieties blooming from as early week of May. Hybridization of this species and the introduction of new varieties became a seemingly endless endeavor. Some of the best hybrids were introduced by Monsieur Victor Lemoine. The collection is found to include 27 cultivars that have been selected for certain horticultural merits such as flower size, color, decorative leaves. *Syringa* demand full sun, good air circulation and regular watering. There are 17 cultivars have double flowers and 11 cultivars are single flowers. The most important ornamental quality of *Syringa* is colour. The collection presents varieties of different colors – from white to purple. When trying to identify or confirm the identity of a cultivar in precise detail colour description becomes even more critical as an identification tool. But flower colour can be very subjective and the range of colour makes its description difficult. Attracting new varieties is complicated by growing conditions.

Key words: *Syringa vulgaris*, flowers, phenological observation, botanical garden.

Життя людини завжди було тісно пов'язано із довкіллям і рослинами. Навіть перші ботанічні сади створювались із метою культивування господарство цінних рослин. В подальшому ботанічні сади стають осередками для збереження рослинного різноманіття. Особливу цінність становлять рослини із декоративним квітуванням. Великим попитом користується *Syringa vulgaris* L. На території ботанічного саду ХНПУ імені Г.С. Сковороди створено сирінгарій. Час від часу колекція поповнюється новими сортами, проводяться спроби щеплення на *Ligustrum vulgare* L. Метою досліджень було проведення інвентаризації сортів